

«نفس مطمئنه» در قرآن/ چرا امام حسین (ع) تفسیر «نفس مطمئنه» است؟

خداوند در آیات ۲۷ تا ۳۰ سوره مبارکه فجر خطاب به نفس مطمئنه او را به وارد شدن به جمع بندگان و در بهشت دعوت می‌کند.

خداوند در آیات ۲۷ تا ۳۰ سوره مبارکه فجر خطاب به نفس مطمئنه او را به وارد شدن به جمع بندگان و در بهشت دعوت می‌کند. حال سؤال است که منظور آیه از نفس مطمئنه چیست و خطاب آن به کیست؟

خبرگزاری فارس گروه قرآن و فعالیت های دینی: خداوند در آیات ۲۷ تا ۳۰ سوره مبارکه فجر خطاب به نفس مطمئنه او را به وارد شدن به جمع بندگان و در بهشت دعوت می‌کند.

این دعوت نه یک دعوت عادی بلکه دعوت از کسی است که خداوند از او خشنود است و او هم از خدا خشنود است.

حال سؤال است که منظور آیه از نفس مطمئنه چیست و خطاب آن به کیست؟

به این آیات توجه کنید:

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ (۲۷)
 ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً (۲۸)
 فَادْخُلِي فِي عِبَادِي (۲۹)
 وَادْخُلِي جَنَّاتِي (۳۰)

ترجمه

ای جان آرام گرفته و اطمینان یافته!
 به سوی پروردگارت در حالی که از او خشنودی و او هم از تو خشنود است ، باز گرد.
 پس در میان بندگانم در آی
 و در بهشتم وارد شو.

«نفس مطمئنه» چیست و چگونه بدست می‌آید؟

«نفس مطمئنه» نفسی است که صاحب آن به عقاید حقّه و ثواب و عقاب اطمینان یافته و آرامش دارد، چنان که امیرالمؤمنین (علیه السلام) در وصف اهل تقوا می‌فرماید: «فَهُمْ وَالْجَنَّةُ كَمَنْ قَدْ رَأَاهُمْ فِيهَا مُتَعَمِّمُونَ، وَهُمْ وَالنَّارُ كَمَنْ قَدْ رَأَاهُمْ فِيهَا مُعَدِّبُونَ» پرهیزکاران نسبت به بهشت مانند کسانی هستند که آن را دیده و به نعمت آن نایل شده باشند و نسبت به آتش، مانند کسانی هستند که آن را دیده و در آن معذب شده باشند.

دل آرام و نفس مطمئنه، با ذکر خدا به دست می‌آید. «إِذَا بَدَأَ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ» و بهترین ذکر خدا نماز است. «إِقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي» (طه، ۱۴) راضی بودن و مرضی بودن، نشانه نفس مطمئنه است که او از خدا راضی است و خدا نیز از او راضی است.

از امام صادق (ع)؛ علیه السلام سؤال شد که آیا مؤمن از جان دادن خود راضی است؟ حضرت فرمود: در لحظه اول راضی نیست ولی فرشته قبض روح به او دلداری می‌دهد که من از پدر به تو مهربانم؛ چشمت را باز کن. او چشم باز می‌کند و پیامبر صلی الله علیه و آله و علی و فاطمه و حسن و حسین و سایر امامان علیهم السلام را می‌بیند. فرشته می‌گوید: اینان دوستان تو هستند. مؤمن هم با دیدن این صحنه راضی می‌شود و در این هنگام خطاب «يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ» را می‌شنود.

امام حسین (ع) صاحب بالاترین مرتبه «نفس مطمئنه»

بدیهی است این نفس مطمئنه نیز مراتب متعددی دارد، چنان که یقین نیز دارای مراتب و درجاتی است تا برسد به مرتبه بلند سیدالشهدا امام حسین (ع) که بالاترین مراتب اطمینان نفس را دارا بود و در حرکت تاریخی کربلا، از آغاز تا پایان، بر سر موضع الهی خود ایستاد و مصائب جانکاه، که شجاع ترین و دلاورترین افراد را سست می نماید و از انجام تصمیم و تعقیب هدف باز می دارد، او را از انجام تصمیم و تعقیب هدف مقدسش باز نداشت. لذا آیات آخر سوره فجر: (یا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ) به نام آن حضرت نام گذاری شده است. و در روایتی از امام صادق (ع) است: «إِقْرَأُوا سُورَةَ الْفَجْرِ فِي قَرَائِضِكُمْ وَتَوَافِكُمْ؛ فَإِنَّهَا سُورَةُ الْحُسَيْنِ (عليه السلام)»: «بخوانید سوره فجر را در فریضه ها و نافله هایتان؛ زیرا آن، سوره حسین (عليه السلام) است».

در تفسیر البرهان ذیل این آیه آمده است: مراد از «نفس مطمئنه» که از خداوند راضی و خداوند نیز از او راضی است، حسین بن علی (ع) است در این آیات، کلمه «نفس مطمئنه» نقش کلیدی و محوری دارد به طوری که فهم معنای آیه تا حدود زیادی به روشن شدن معنای این واژه بستگی دارد، و چه بسا وجود این کلمه در این آیه موجب تفسیر و بیان شأن نزول آیه، درباره حسین بن علی (ع) شده و آن حضرت مصداق اتم و اکمل آن به حساب آمده است.

میزان تسلیم و صبر امام در واقعه سهمگین کربلا ناشی از اطمینان و آرامش نفس بود

از اتفاقات سهمگین و تزلزل آفرین آن حادثه در چهره امام، ذره‌ای سستی و ضعف و یا بی‌صبری و جزع و ناراحتی دیده نشد و در عوض در این ماجرا از ابتدا تا انتها میزان تسلیم و صبر آن حضرت که ناشی از اطمینان و آرامش نفس بود، افزوده‌تر می‌شد. و این جمله آخر آن حضرت در لحظات پایانی عمر شریفش شنیدنی و زیباست: «صبراً علی قضائک یا ربّ لا اله سواک یا غیاث المستغیثین، مالی ربّ سواک و لا معبود غیرک، صبراً علی حکمک»، بر قضای تو شکبیا هستم! پروردگارا! معبودی جز تو نیست، ای پناه بی‌پناهان! من غیر از تو پروردگار و معبودی ندارم، برخواست و اراده تو شکبیا هستم.

منابع:

تفاسیر نور، نمونه، البرهان

ثواب الاعمال

مجمع البیان

بحار الانوار